2020

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Руйхатга олинди:
№ БД-5510200-3.17
2021 йил "04" 06

Соғликни сақлаш вазирлиги
121 -сонли буйруғи
2021 йил "04" 06

ПСИХИАТРИЯ, НАРКОЛОГИЯ ВА БОЛАЛАР ПСИХИАТРИЯСИ МОДУЛИ ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	500000	Соғликни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим соҳаси:	510000	Соғликни сақлаш
Таълим йўналиши:	5510200	Педиатрия иши

Тошкент – 2021

Тузувчилар:

В.К.Абдуллаева	-	ТошПТИ Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси, тиббий психология, психотерапия кафедраси мудири, т.ф.д.
Ф.К. Шарипова	-	ТошПТИ Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси, тиббий психология, психотерапия кафедраси доценти, т.ф.н.
Ж.Т. Рустамова	-	ТошПТИ Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси, тиббий психология, психотерапия кафедраси ассистенти, т.ф.н.

Тақризчилар:

Н.И. Ходжаева	-	ТТА Психиатрия ва наркология кафедраси профессори, т.ф.д.
У.Т. Омонова	-	ТошПТИ Асаб касалликлари, болалар асаб касалликлари ва тиббий генетика кафедраси ўқитувчиси, т.ф.д.

Модул дастури Тошкент Педиатрия тиббиёт институтида ишлаб чиқилган.

Модул дастури ТошПТИ Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил “ __27__ ” _январдаги “ _8__ ” – сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни саклаш вазирлиги ҳузуридаги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасаларарo Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил “ 13 ” апрел даги “ 3 ” – сонли баённома билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғликни саклаш вазирлигининг 2021 йил “ 4 ” июн даги “ 121 ” – сонли буйруғининг 1 – иловаси билан модул дастури рўйхати тасдикланган.

1. Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни

Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модули ўқув режанинг клиника модуллар блокига тааллуқли бўлиб, 5 курсда ўқитилади. Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модул дастури талабаларнинг эгаллаши лозим бўлган амалий ва назарий билимлар ҳажмини белгилайди.

Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модули руҳий касалликларнинг этиологияси, патогенези, унинг юзага келиш механизмлари ва кўриниши, уларни даволаш ҳамда ёрдам кўрсатишни ташкиллаштиришни ўргатади. Бўлғуси мутахассисни ёшга хос рухий бузилишларни аниқлаш, қиёсий ва тахминий ташҳис қўйишда ҳамда шифокоргача бўлган тез ёрдам чораларини қўллай олиш учун замин яратади.

Модулни ўқитиш учун, педиатрия йўналиши талабаларига тиббиёт таълим муассасаларда ўзлаштирган тиббий биология ва генетика, физиология, фармакология, педагогика, психология модуллари назарий замин бўлиб хизмат қилади. Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модулида олган билимлар кейинчалик неврология, тиббий психология, терапия, педиатрия каби клиник модулларни ўқишда ердам беради.

Модул дастури тиббий таълим сохасининг Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти, Педиатрия иши бакалавриат таълим йўналишининг Малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Мазкур модул дастури мавзулари тиббиёт олий таълим муассасалари бакалавриат босқичи клиника модулларининг дастур мавзулари билан узвий боғлиқ ҳолда яратилади.

2. Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади - талабаларга амалиётда кузатиладиган асосий касалликларни, шошилинч холатларни даволашда педиатрия иши факультети талабаларида клиник фикрлаш қобилиятини ўстиришга қаратилган услубларни замонавий педагогик технологиялар орқали ёшга хос руҳий бузилишларнинг келиб чиқиш сабаблари, клиник кўринишлари, кечиш турлари, ташхис ва қиёсий ташҳислари ҳамда даволаш усуллари, олдини олиш чора-тадбирларини, шифокоргача бўлган тез ёрдам чораларини қўллай олиш бўйича назарий ва амалий билимларни шакллантиришдан иборат.

2.2. Модулнинг вазифалари: талабаларга психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модулини мушоҳада қилиш усуллари билан қуроллантириш, фан соҳасига тааллуқли катталар ва болалар-ўсмирларда учрайдиган руҳий бузилишларнинг этиопатогенези, кечиши, оқибати, замонавий текширув усуллари, ташҳиси ва қиёсий ташхис босқичлари, даволаш ҳамда профилактика усулларини ўргатиш.

2.3. Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникмаларига қўйиладиган талаблар:

Талаба:

- аҳолига психиатрик ва наркологик ёрдамни ташкиллаштиришнинг асосий тамойиллари; этика ва деонтологиянинг асосий тамойиллари; замонавий текширув усуллари; катталар ва болалар-ўсмирларда учрайдиган руҳий бузилишлар ва наркологик касалликларнинг этиопатогенези, клиникаси, кечиши ва прогнози; психофармакотерапия, психотерапия ва психопрофилактиканинг асосий тамойиллари ***ҳақида тасаввурга эга бўлиши;***
- руҳий ва наркологик беморларда асосий текшириш усулларини ўтказишни;
-психопатологик синдромни аниқлаш ва таснифлашни;
- руҳий бузилишларнинг ривожланишига олиб келувчи омилларни аниқлашни;
- қиёсий ва тахминий ташҳис қўйишда патопсихологик ва параклиник текширувларни қўллашни;
- психопрофилактика ва психогигиенанинг чора-тадбирларини ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;
- руҳий ва наркологик беморлар, уларнинг қариндошлари билан сухбат ўтказиш;
-беморнинг ҳар бир руҳий доирасини баҳолаш ва руҳий бузилишларни аниқлаш;
-психопатологик симптомларни аниқлаш учун экспериментал-психологик усулларини қўллаш ва уларни баҳолаш;
- руҳий статусини баҳолаш ва аниқланган симптомлар асосида синдромал ташҳис қўйиш;
- психоактив моддаларга қарамлиликнинг объектив белгиларини аниқлаш;
- тиббий хужжатларда руҳий статусни ёритиш;
- беморларни стационар ёки амбулатор даволанишга кўрсатмаларни аниқлаш;
– қўзғалиш холатларида бирламчи врач олди ёрдам кўрсатиш ***кўникмаларига эга бўлиши керак.***

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар.

1-мавзу: Психиатрия фани ва вазифалари. Психомотор-иродавий бузилишлар. Майл бузилишлари.

Психиатрия фани, вазифалари ва унинг қисқача тарихи. Психиатрик хизматини ташкил қилиш. Руҳий фаолият тушунчаси. Руҳий бузилишларнинг таснифи. Психиатрик экспертизалар турлари. Рухий беморларнинг текшириш усуллари. Психомотор бузилиш турлари. Ступор. Қўзғалиш. Гипердинамик синдром. Кататоник синдром. Кататоник қўзғалиш ва ступор. Гебефреник

синдром. Ирода бузилишлари. Майл бузилишлари. Импульсив майллар. Диагностика ва клиник кўриниши.

2-мавзу: Аффектив ва идрок бузилишлари.

Физиологик ва патологик аффект. Кайфият бузилишлари. Апатия. Гипотимия. Эйфория. Ваҳима. Қўрқув. Аффектив синдромлар. Депрессив синдром. Депрессив синдромнинг турлари. Маниакал синдром. Сезги бузилишлари. Сенестопатиялар. Идрок бузилишлари. Иллюзия. Аффектив, вербал, парейдолик иллюзиялар. Галлюцинациялар. Кўриш, эшитиш, ҳид билиш, тактил, висцерал галлюцинациялар. Функционал, рефлектор, гипногогик, гипнопомпик галлюцинациялар. Чин ва сохта галлюцинациялар. Императив галлюцинациялар. Галлюцинацияларнинг объектив белгилари. Галлюцинатор синдромлар. Галлюциноз. Психосенсор бузилишлар.

3-мавзу: Фикрлаш бузилишлари. Хотира ва интеллект бузилишлари.

Фикрлаш бузилишлари. Таснифи. Патологик ғоялар. Васвасавий синдромлар. Паранойял синдром. Параноид синдром. Руҳий автоматизмлар. Парафрен синдром. Ўта қимматли ғоялар. Ўта қимматли ғоялар синдроми. Ёпишкок (шилқим) ҳолатлар. Обсессив синдром. Хотира бузилишлари. Амнестик синдром. Клиник белгилари. Диагностика. Интеллект (ақл) патологияси. Орттирилган ва туғма интеллект пасайиши. Деменция ва ақлий заифлик. Психоорганик синдром.

4-мавзу: Онг бузилиши синдромлари. Асосий психопатологик синдромлар. Психофармакотерапия асослари.

Онг тушунчаси, хусусиятлари. Онг бузилишининг симптом ва синдромлари. Асосий психопатологик синдромлар таснифи. Невротик ва психотик даражали руҳий бузилишлар тушунчаси. Позитив ва негатив симптоматика тушунчаси. Психофармакотерапия: асосий тамойиллари. Психотроп дори воситалар таснифи.

5-мавзу: Акл заифлик.

Аклий заифликнинг таснифи, клиник белгилари, диагностикаси. Аклий заифлик (олигофрения) билан хасталанган беморларга псхиатрик ёрдамини ташкил килиш.

6-мавзу: Шахс патологияси.

Шахс тушунчаси. Руҳий касалликлардаги шахс ўзгаришлари (шахс акцентуацияси, шахснинг патохарактерологик ривожланиши). Шахс бузилишларнинг этиопатогенези, клиник турлари, кечиши, диагностикаси, даволаш ва профилактика чоралари.

7-мавзу: Психогениялар.

Руҳий жароҳат тушунчаси. Психоген касалликлар таснифи, этиопатогенези, клиникаси, кечиши, диагностикаси, даволаш ва профилактика чоралари.

8-мавзу: Психоактив қабул қилиш натижасидаги руҳий ва ҳулқ-атвор бузилишлари. Алкоголизм. Алкогол психозлар.

Психоактив моддалар, таснифи. Қарамлик муаммоси. Кимёвий ва нокимёвий қарамлик турлари. Алкоголизм таърифи. Келиб чиқиш сабаблари, хавф

омиллари, клиник белгилари, ташҳислаш мезонлари, даволашнинг асосий йўналишлари. Алкогол психозлар. Турлари. Клиник белгилари.

9-мавзу: Гиёҳвандлик ва токсикоманиялар.

Гиёҳванд ва токсик модда тушунчаси. Гиёҳвандлик ва токсикоманиялар патогенетик механизмлари. Руҳий ва жисмоний қарамлик синдромлари. Гиёҳвандлик турлари, клиник белгилари. Ёшга хос хусусиятлари. Даволаш принциплари.

10-мавзу: Экзоген-органик руҳий бузилишлар.

Соматик, инфекцион касалликлар ва бош мия жароҳатларидаги руҳий бузилишлар. Бош миянинг органик шикастланиши билан боғлиқ руҳий бузилишларнинг этиопатогенези, кечиши, клиник белгилари. Даволаш принциплари.

11-мавзу: Эпилепсиядаги рухий бузилишлар.

Эпилептик тутқаноқ тушунчаси. Эпилепсия касаллигини симптомлари ва белгиларини. Эпилепсия касаллигидаги руҳий бузилишлар. Ташхислаш тамойиллари. Эпилептик касаллигининг хуружли ва хуружсиз пароксизмлари. Тутқаноққа қарши дориларни таъсир механизми.

12-мавзу: Эндоген руҳий касалликлар: шизофрения, биполяр аффектив бузилишлар.

Шизофрения клиникаси, умумий тавсифи, кечиш турлари (узлуксиз, хуружсимон-прогредиент, реккурент). Болалар ва ўсмирларда шизофрениянинг клиник белгилари. Даволаш принциплари. Биполяр аффектив бузилишлар. Клиник белгилари, даволаш принциплари.

3.2. Амалий машғулотлар мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

3.2.1. Амалий машғулотларнинг мавзулар руйхати:

1-мавзу: Психиатрия ёрдамини ташкил қилиш тамойиллари. Рухий беморларни текшириш усуллари.

Психиатрия фани, вазифалари ва унинг қисқача тарихи. Аҳолига психиатрик ёрдамни ташкил қилишнинг тамойиллари. Маслаҳат бериш кўникмалари. Руҳий касалликлар ёшга оид клиник диагностикаси. Шифокор ва бемор. Психиатрияда диагностик усуллари. Патопсихологик текшириш.

2-мавзу: Психомотор-иродавий бузилишлар. Майл бузилишлар.

Ступор. Қўзғалиш. Психоген, депрессив, галлюцинатор, эпилептик, маниакал ступор ва қўзғалиш. Кататоник синдром. Кататоник қўзғалиш ва ступор. Гебефреник синдром. Ирода бузилишлари. Майл бузилишлари. Дромомания. Дипсомания. Пиромания. Клептомания. Апато-абулик синдром. Диагностика ва клиник кўриниши.

3-мавзу: Аффектив фаолият бузилишлари.

Хис-туйғу тушунчаси. Хиссиёт бузилишларининг асосий белгилари. Депрессив синдром. Депрессив синдромнинг турлари. Депрессив-параноид синдром. Маниакал синдром. Турлари.

4-мавзу: Перцептор фаолият бузилишлари.

Сезги бузилишлари. Сенестопатиялар. Идрок бузилишлари. Иллюзиялар. Галлюцинациялар. Кўриш, эшитиш, ҳид билиш, тактил, висцерал галлюцинациялар. Функционал, рефлектор, гипногогик, гипнопомпик галлюцинациялар. Чин ва сохта галлюцинациялар. Сенсор синтез бузилишлари. Галлюцинатор синдромлар.

5-мавзу: Идеатор фаолият бузилишлари.

Фикрлаш бузилишлари. Паралогик фикрлаш. Символик фикрлаш. Васвасали ғоя. Бирламчи, иккиламчи васваса. Васвасавий синдромлар. Параноид синдром. Руҳий автоматизмлар. Парафрен синдром. Ўта қимматли ғоялар. Ёпишкок (шилқим) ҳолатлар. Обсессив синдром.

6-мавзу: Хотира, диққат, интеллект бузилишлари.

Хотира бузилишлари. Амнезия. Фиксацион, зўрайиб борадиган, ретроград, антероград, антероретроград амнезия. Парамнезиялар. Амнестик синдром. Диққат бузилишлари. Интеллект патологияси. Деменция ва туғма ақлий заифлик. Психоорганик синдром.

7-мавзу: Онг бузилишлари.

Онгни микдорий бузилишлари. Карахтлик, сопор, кома. Клиник белгилари. Диагностика. Онгни сифатий бузилишлари. Делириоз синдроми. Аментив синдроми. Онейроид синдроми. Онгни номошшомсимон бузилиш синдроми.

8-мавзу: Ақл заифлик.

Аклий заифликнинг таснифи, клиник белгилари, диагностикаси. Аклий заифлик билан хасталанган беморларга психиатрик ёрдамини ташкил қилиш.

9-мавзу: Шаҳс акцентуацияси.

Шаҳс тушунчаси. Характернинг акцентуацияси. Шаҳснинг патохароктерологик ривожланиши. Тарбиянинг нотўғри турлари. Характерологик ва патохарактерологик реакциялар турларини ўзаро қиёслаш.

10-мавзу: Шаҳс патологияси.

Шаҳс бузилишларининг асосий хусусиятларининг клиник кўринишлари. Асосий диагностик мезонларини. Клиник таснифи. Шахс бузилишларнинг этиопатогенези, клиник турлари, кечиши, диагностикаси, даволаш ва профилактика чоралари.

11-мавзу: Психогениялар.

Психоген омиллар, стресс ва унинг инсон руҳиятига таъсири ҳақида тушунча. Психоген касалликлар симптомлари, тахминий ташхис қўйиш, тиббий ёрдам тактикаси. Болалардаги моносимптоматик неврозлар.

12-мавзу: Алкоголизм. Алкогол психозлар.

Сурункали алкоголизмнинг этиологияси, патогенези, таснифи даволаш тамойиллари. Алкогол психозларнинг клиник белгиллари. Сурункали алкоголизмда маҳсус даволаш усуллари.

13-мавзу: Гиёҳвандлик ва токсикоманиялар.

Нохимик аддикциялар. Психоактив моддаларни суиистеъмол қилиш натижасида келиб чиқадиган руҳий бузилишлар этиопатогенези, кечиши, оқибати. Руҳий ва жисмоний қарамлик синдромлари. Даволаш принциплари.

14-мавзу: Психосоматик бузилишлар.

Психосоматик бузилишлар тўғрисида маълумот. Психосоматик бузилишларнинг клиник қиёслаш, даволаш ва профилактикаси.

15-мавзу: Экзоген-органик бузилишлар.

Соматик, инфекцион касалликларда ва бош мия жароҳатидагида учрайдиган касалликлардаги руҳий бузилишлар. Кечиши. Психопатологик синдромлар. Оқибати.

16-мавзу: Эпилепсиядаги рухий бузилишлар.

Эпилепсия касаллигини симптомлари ва белгилари. Эпилепсия касаллигини келтириб чикарувчи сабаблари. Эпилепсия касаллидаги руҳий бузилишлар. Эпилепсиянинг ташхислаш тамойиллари. Эпилептик касаллигининг хуружли ва хуружсиз пароксизмлари. Тутқаноққа қарши дориларни қўллаш принциплари.

17-мавзу: Шизофрения.

Шизофрения таърифи. Этиопатогенетик назариялар. Асосий психопатологик синдромлар. Кечиш турлари ва клиник шакллари. Ёшга хос хусусиятлари. Даволаш принциплари.

18-мавзу: Биполяр аффектив бузилишлар.

Этипатогенетик омиллари. Асосий клиник шакллари, кечиш турлари, диагностикаси, даволаш ва профилактика чоралари. Биполяр-аффектив бузилиши билан касалланган беморларнинг ижтимоий реабилитация қилиш чора-тадбирлари.

3.2.2 Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Модул бўйича машғулотлар 50% назарий (маъруза ва амалий машғулот) ва 50% амалий қисм (ўқув клиник амалиёт)дан иборат бўлган ҳолда ўтказилади. Амалий машғулотнинг назарий ва амалий қисми ўзаро боғлиқ ҳолда ўтказилади.

- Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилиши лозим. Машғулотлар фаол ва интерактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологияларини қўллаш мақсадга мувофиқдир. Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:
  - Амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
  - Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
  - Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
  - Талабани назарий-методик жиҳатдан тайёрлаш;
  - Беморларни кузатиш ва суҳбат асосида психопатологик бузилиш турини аниқлаш ва руҳий статусни ёритиб бериш.

3.2.3 Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар:

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйҳати:

Ўқув амалиётини ўтиш даврида талабалар қуйидаги амалий кўникмаларни ўзлаштиришлари кўзда тутилган:

- руҳий ва наркологик беморлар, уларнинг қариндошлари билан сухбат ўтказиш;
-беморнинг ҳар бир руҳий доирасини баҳолаш ва руҳий бузилишларни аниқлаш;
-психопатологик симптомларни аниқлаш учун экспериментал-психологик усулларини қўллаш ва уларни баҳолаш;
- руҳий статусини баҳолаш ва аниқланган симптомлар асосида синдромал ташҳис қўйиш;
- психоактив моддаларга қарамлиликнинг объектив белгиларини аниқлаш;
- тиббий хужжатларда руҳий статусни ёритиш;
- беморларни стационар ёки амбулатор даволанишга кўрсатмаларни аниқлаш;
– қўзғалиш холатларида бирламчи врач олди ёрдам кўрсатиш.

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйхати:

УК 1[1]. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

УК 2. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайёрлик;

УК 3. Фавқулоддаги вазиятларда биринчи тиббий ёрдам техникасини, ҳимоя усулларини қўллашга тайёрлик;

УК 4. Жамоада ишлаш, ижтимоий, этник, конфессионал ва маданий фарқларни толерантлик билан қабул қилишга тайёрлик;

УКК 1[2]. Профессионал фаолиятдаги муаммоларни ҳал қилиш учун оғзаки ва ёзма равишда рус ва хорижий тилларда мулоқот қилишга тайёрлик;

УКК 2. Тиббий хужжатларни юритишга тайёргалик;

УКК 3. Патологик ҳолатларни, беморларда симптомларни аниқлашга тайёр бўлиш, касаллик синдромлари, халқаро талабларга мувофиқ нозологик шакллар касалликлар ва соғлиқ муаммоларининг статистик таснифи.

Модул давомида ўқув (клиник) амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Талабаларнинг ўқув амалиёти кафедра ўқув ҳоналари хамда даволаш профилактика муассасаларининг бўлимларида ўтказилади. Амалий кўникмаларга ўргатиш жараёнлари тўлиқ режалаштирилган ва у қуйидагиларни ўз ичига олади:

---

[1] УК- умумий компетенция

[2] УКК – умумий касбий компетенция

1. Кириш қисми – машғулотнинг мақсади ва вазифалари аниқланади, ўрганилаётган кўникмадан фойдаланишнинг мотивацион асоси, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади.
2. Кўникмани намойиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш – бунда кўникмани босқичларга тўғри тақсимлашга алоҳида эътибор қаратилади. Тескари алоқани олгунга қадар, яъни ўрганаётган шахс мустақил, бироқ педагог назорати остида бажара олганда, кўникмани бажаришнинг барча босқичларини умумлаштириш ва муляжларда, ўзаро бир-бирида кўп марта машқ қилиш ва фақат кўникмага эга бўлгандан сўнг беморда қўллагунча, ҳар бир босқич намойиш қилинади ва ишлаб чиқилади.
3. Хулоса – ўрганаётган шахс билан ушбу кўникманинг аҳамиятини муҳокама қилиш ва уни турли вазиятларда қўллаш. Сўров асосида бирламчи бўғиннинг мақсади ва вазифаларига эришилганлигига ишонч ҳосил қилиш. Ўқитиш жараёнида юзага келган муамммоларни аниқлаш ва ҳал қилиш.

Талабаларга бажарилаётган амаллар алгоритми мавжуд бўлиши ва талабаларга олдиндан етказилиши лозим. Ўқитувчи назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғрилайди. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра муолажани такрорлайди. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар эксперт ёки бемор сифатида чиқиб, психологик усулларни ўзаро таъсирини аниқлашга ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашга тайёр бўлишлари лозим.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлик даражасини баҳолайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади.

4. Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

4.1.Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйхати:

1.Психиатрия фанидаги бугунги кун янгиликлари.
2.Психиатрияда ургент ҳолатлар
3. Психиатрия ёрдами ҳақидаги қонун ва унинг моҳияти.
4. Психиатрияда деонтология масаласи.
5.Патохарактерологик ривожланишлар, шаклланиш шартлари.
6.Болалар ва ўсмирларда патохарактерологик реакциялар.
7.Чин ва сохта дромомания.
8. Психопрофилактика ва психогигиена.
9. Психиатрия экспертиза турлари.
10.Моносимптоматик неврозлар симптоматологияси
11. Психоген анорексия.

12.Невротик бузилишларнинг даволаш ва профилактикасининг асосий тамойиллари
13. Стрессли бузилишлар.
14. Суицид тушунчаси, турлари, хавф омиллари, профилактика чоралари.
15.Ўткир алкогол интоксикация.
16. Болалар аутизми.
17.Нокимёвий аддикциялар.
18. Психиатрияда биологик терапия усуллари.

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модули бўйича тавсия этилаётган мустақил ишлар модул тизимида турли хил кейс, вазиятли масала, кроссворд ва презентациялар шаклида амалга оширилади.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модули бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

- тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган амалий кўникмаларни навбатчи шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва навбатчилик дафтарларида акс эттириш;
- беморларни курация қилишда даволовчи ёки навбатчи шифокор билан иштирок этиш;
- аҳоли орасида санитар оқартув ишларини сухбат ва маърузаларни ўтказиш;
- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;
- берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайерлаш;
- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;
- вазиятли ва клиник муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;
- CASE (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш.
- моделлар ясаш, кроссвордлар тузиш, органайзерлар тузиш ва ҳ.к.

Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модули бўйича курс иши режада кўзда тутилмаган.

Модул бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модули бўйича назорат турлари ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорат (ЖН);
- оралиқ назорат (ОН)
- якуний назорат (ЯН).

Модулга ажратилган 5 кредитни талаба ЖН давомида йиғади.

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

Жорий назоратда талабанинг модулни мавзулари бўйича билим ва амалий кўникма даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модули бўйича ЖН оғзаки, тарқатма материаллари билан ишлаш, вазиятли масалаларни ўрганиш ва уй вазифаларни текшириш ва каби шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив услубларида қатнашишнинг фаоллик даражаси ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун якуний назоратгача бўлган муддат берилади.

Жорий назоратда талаба ажратилган кредитни тўлиқ тўплаши шарт, шундагина у ЯНга киритилади.

Касаллиги сабабли дарсларга қатнашмаган ҳамда белгиланган муддатларда жорий назоратни топшира олмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида модул бўйича жорий назоратда саралаш балидан кам балл тўплаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни

ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Модул бўйича таълим олувчи рейтинги қуйидагича аниқланади:

Балл	ECTS баҳо	ECTS нинг таърифи		Баҳо	Таърифи
86-100	A	"аъло" – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши; модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши; модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллай олиши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда	5	аъло

			фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
81-85	B	"жуда яхши" – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни	4	яхши

			бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
71-80	C	"яхши" – ўртача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда		

			фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;		
60-70	D	"қониқарли" – суст натижа, қўпол камчиликлар билан	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;	3	Қони қарли
55-59	E	"ўрта" – минимал натижага тенг	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва ҳатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши;		

			амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
31-54	FX	"қониқарсиз" – минимал даражадаги билимларни олиш учун қўшимча мустақил ўзлаштириш и зарур	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий мантиқий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.	2	Қони қарсиз
0-30	F	"мутлоқ қониқарсиз" – тўлиқ қайта ўзлаштириш и лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантиқий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз		

			хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ (ОН)

Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модули бўйича ОН умумий психопатологияни ўргангандан сўнг (еттинчи машғулотдан кейин) бир марта ўтказилади. ОНга ЖН бўйича тегишли кредитларни тўплаган талаба киритилади. ОН тури кафедра мажлисининг қарори билан белгиланади. ОНда саралаш бали (55балл) йиға олмаган талаба якуний назоратга қўйилмайди.

Оралиқ назоратни ўтказиш жараёни кафедра мудири томонидан тузилган комиссия иштирокида даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, оралиқ назорат натижалари бекор қилинади ва оралиқ назорат қайта ўтказилади.

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ (ЯН)

ЖНга ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба ЯНга киритилади. ЯН модул якунида синов шаклида ўтказилади. Бунда талабаларнинг компетенцияларни, амалий кўникмаларни эгаллаш даражаси ва назарий билимлари текширилади. ЖНга берилган кредитларни тўплаган талабага ЯНга иштирок этиш ҳуқуқи берилади. ЯНда саралаш балини (55 балл) йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади (ЖНда кредитни тўлиқ йиғган бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида якуний назоратни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, якуний назорат натижалари бекор қилинади ва якуний назорат қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли якуний назоратни топшира олмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида якуний назоратда саралаш балидан кам балл тўплаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет

деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбаалари

5.1.Асосий адабиётлар.

1. Абдуллаева В.К. Психиатрия, наркология и детская психиатрия. Учебник. - Т.: Nurfayz nashriyoti, 2020. – 344с.
2. Abdullayeva V.K., Sharipova F.K., Babaraximova S.B., Iskandarova J.M. Psixiatriya. Õquv qõllanma. – T.: Navrõz nashriyoti, 2018. – 224 b.
3. Ходжаева Н.И., Шаюсупова А.У. Психиатрия. Дарслик. – Т.: Мехридарё, 2011. - 432 б.

5.2.Қўшимча адабиётлар.

1. Абдуллаева В.К. Эндогенные психические заболевания. Возрастные особенности. Учебное пособие. – Т.: Nurfayz nashriyoti, 2020. – 207с.
2. Абдуллаева В.К., Шарипова Ф.К., Бабарахимова С.Б., Искандарова Ж.М. Психиатрия. Учебное пособие. – Т.: Ijod-print, 2020. – 228 с.
3. Abdullayeva V.K., Sharipova F.K., Babaraximova S.B., Iskandarova J.M. Xususiy psixiatriya. Õquv qõllanma. – T.: Navrõz nashriyoti, 2015. – 178 b.
4. Алимов У.Х., Харабара Г.И., Абдулкасымов Ф.Б. Клиническое руководство: модели диагностики и лечения психических и поведенческих расстройств. Ташкент, 2003г.
5. Исаев Д.Н. Психиатрия детского возраста. Психопатология развития. Учебник для вузов. С-Пб.: СпецЛит, 2013. – 469 с.
6. Коркина М.В. Психиатрия. Учебник. М.: Медпресс, 2008. – 576 с.
7. Марилов В.В., Марилова Т.Ю. Клиническая психопатология. Руководство для врачей М.: ГЭОТАР- Медиа, 2010. – 608 с.
8. Психиатрия: национальное руководство/под ред. Т.Б. Дмитриевой, В.Н. Краснова, Н.Г. Незнанова, В.Я. Семке, А.С. Тиганова. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 1000с.
9. Пятницкая И.Н., Найденова Н.Г. Подростковая наркология. Руководство. – М.: МИА, 2008. – 256 с.
10. Снежневский А.В. Общая психопатология: Курс лекций. М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 208 с.
11. Шамсиев Э.С., Турсунходжаева Л.А., Психотерапия. Руководство для врачей.

– Т.: 2011.- 740 с.
12. Стандарты диагностики и лечения психических заболеваний. Приказ МЗ РУз №583 от 04.12.2005г.
13. Стандарты диагностики и лечения наркологических заболеваний. Приказ МЗ РУз №433 от 12.10.2006г.
14. Халилов М.Х., Тошматов Б.А., Абдусатторов М.М. Психиатрияда энг кўп учрайдиган тиббий атамалар ва айрим русча ибораларнинг қисқача изоҳли луғати. Самарканд, 2002 й.

5.3.Интернет-сайтлари:

1. www.medmir.ru
2. www.medpsy.ru
3. www.psychiatr.ru
4. www.psychiatry.ru
5. www.psychiatrist.com
6. www.doctor.ru

ПСИХИАТРИЯ, НАРКОЛОГИЯ ВА БОЛАЛАР ПСИХИАТРИЯСИ МОДУЛИ СИЛЛАБУСИ

Тўлиқ номи	**Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси**		
коди:	Кредит ҳажми: 5 Шундан: ЖН – 5 кредит ОН, ЯН- 0 кредит – (мажбурий)	Модул ўтилиш даври: 9,10-семестр	ECTS value: 5
Таълим йўналиши	5510200 – «Педиатрия иши»	5 босқич бакалаврлари	
Модулнинг давомийлиги	18 кун		
Ўқув соатлари хажми:	Жами соат:	180	
	Шунингдек:		
	маъруза	24	
	амалий машғулот	30	
	клиник ўқув амалиёти	54	
	мустақил таълим	72	
Ўқув модулининг статуси	Клиник модуллар блоки		
ОТМ номи, манзили			
Кафедра номи			
Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Лекторлар Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail: E-mail:	

Машғулот вақти ва жойи		
Модулнинг мазмуни	Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модули талабага руҳий касалликларнинг этиологияси, патогенези, унинг юзага келиш механизмлари ва кўриниши, уларни даволаш ҳамда ёрдам кўрсатишни ташкиллаштиришни, психогигиена ва психопрофилактика тамойиллари ўргатади.	
Пререквизитлар	Биология, физиология, фармакология, психология фанлари ҳисобланади.	
Постреквизитлар	Барча клиник модуллари учун назарий ва амалий замин бўлиб хизмат қилади.	
Модулнинг мақсади	Психиатрия, наркология ва болалар психиатрияси модулини психопатологик бузилишларнинг умумий қонун-қоидаларини, психиатриядаги психопатологик синдромлар, умумий синдромлар ва уларнинг сабабларини, руҳий касалликларнинг умумий семиотикаси, психиатрияда текширув услублари, руҳий касалликларнинг диагностикаси ва терапиясининг умумий масалаларини, синдромларнинг патогенезини ўргатиш.	
Модулнинг вазифалари	-талабаларни катталар ва ўсмир-болалардаги асосий рухий касалликлар, патологик синдромларни аниқлаш ва даволаш бўйича билим бериш, унинг самарадорлиги ва хавфсизлигини баҳолаш кўникмаларига ўргатиш; -талабаларни дори воситаларнинг дозаларини белгилашда уларнинг фармакодинамик ва фармакокинетик кўрсаткичларини, бемор боланинг ёшини, муайян бемор боладаги патологик жараённинг кечиш оғирлигини ҳисобга олиш кўникмаларига ўргатиш; -фан бўйича талабаларга мустақил шошилинч психиатрик ва наркологик тез ёрдам кўрсатишни ўргатиш; -талабалар билимида руҳий касалликларнинг асосий тамойиллари психофармакотерапия ва психотерапияни шакллантириш; -деонтологиянинг асосий тамойилларини ўрганиш.	
Модул бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар	**Талаба тасаввурга эга бўлиши керак:** - аҳолига психиатрик ва наркологик ёрдамни ташкиллаштиришнинг асосий тамойиллари; - этика ва деонтологиянинг асосий тамойиллари; -замонавий текширув усуллари; -катталар ва болалар-ўсмирларда учрайдиган руҳий бузилишлар ва наркологик касалликларнинг этиопатогенези, клиникаси, кечиши ва прогнози; -психофармакотерапия, психотерапия ва психопрофилактиканинг асосий тамойиллари. **Талаба билиши шарт:** -беморнинг ҳар бир руҳий доирасини баҳолаш; -психопатологик симптомларни аниқлаш учун экспериментал-психологик усулларини қўллаш ва уларни баҳолаш; -руҳий статусини баҳолаш ва аниқланган симптомлар асосида синдромал ташҳис қўйиш; - тиббий хужжатларда руҳий статусни ёритиш. **Талаба бажара олиши лозим:** - руҳий ва наркологик беморлар, уларнинг қариндошлари билан	

	сухбат ўтказиш; - руҳий бузилишларни аниқлаш; - психоактив моддаларга қарамлиликнинг объектив белгиларини аниқлаш; - беморларни стационар ёки амбулатор даволанишга кўрсатмаларни аниқлаш; -қўзғалиш холатларида бирламчи врач олди ёрдам кўрсатиш.
Таълим бериш усуллари	Маърузалар ва амалий машғулотлар.
Таъминот	Видеоматериаллар, презентациялар, компьютер дастурлари, дарсликлар, тарқатма материаллар, тестлар, вазиятли масалалар. укув қўлланмалар

Ўқитиш натижалари:

Модулни якунлаганда талаба билади:

1. деонтологиянинг асосий тамойилларини;
2. психопрофилактика ва психогигиенанинг асосий тамойилларини;
3. руҳий ва наркологик беморларда асосий текшириш усулларини ўтказишни;
4. психопатологик синдромни аниқлаш ва таснифлашни;
5. руҳий бузилишларнинг ривожланишига олиб келувчи омилларни аниқлашни;
6. қиёсий ва тахминий ташҳис қўйишда патопсихологик ва параклиник текширувларни қўллашни;
7. психофармакотерапия ва психотерапиянинг асосий тамойиллари.

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:

1. руҳий ва наркологик беморлар, уларнинг қариндошлари билан сухбат ўтказиш;
2. беморнинг ҳар бир руҳий доирасини баҳолаш ва руҳий бузилишларни аниқлаш;
3. психопатологик симптомларни аниқлаш учун экспериментал-психологик усулларини қўллаш ва уларни баҳолаш;
4. руҳий статусини баҳолаш ва аниқланган симптомлар асосида синдромал ташҳис қўйиш;
5. психоактив моддаларга қарамлиликнинг объектив белгиларини аниқлаш;
6. тиббий хужжатларда руҳий статусни ёритиш;
7. беморларни стационар ёки амбулатор даволанишга кўрсатмаларни аниқлаш;
8. қўзғалиш холатларида бирламчи врач олди ёрдам кўрсатиш.